

УДК 677.07:613.48

ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ ТЕКСТИЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Студ. Т.В. Басенко, гр. БШЕ-15
Науковий керівник доц. Є.О. Романюк
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Сьогодні все більше споживачів у всьому світі віддають перевагу товарам та послугам з поліпшеними характеристиками щодо їх впливів на стан довкілля та здоров'я людини. Орієнтиром для вибору такої продукції є екологічне маркування, що відповідає принципам та методам міжнародних стандартів серії ISO 14020 і вказує на певні екологічні характеристики чи переваги продукції.

Текстильна продукція знаходиться у постійному контакті з людиною. Зважаючи на тенденції в сучасному суспільстві до здорового способу життя недопустимим стає легковажне ставлення до екологічного аспекту текстильної продукції. Сучасний споживач вимагає легкого та швидкого позначення, що дозволить обрати екологічно безпечний товар.

Об'єкт дослідження. Позначення та система екологічного маркування текстильної продукції у світі та в Україні.

Методи та засоби дослідження. На основі аналізу нормативно-правової документації та літературних джерел вивчено та узагальнено вітчизняний та світовий досвід екологічного маркування, що дозволяє вказати на його основні проблеми та напрями дослідження, що в свою чергу зможе дозволити розробити більш ефективну програму сертифікації, ліцензування та маркування екологічно безпечної текстильної продукції.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. На основі аналізу практичного використання визнаних та широко відомих систем екологічного маркування у світі проведено порівняння з українською системою маркування. Визначено основні проблеми, що перешкоджають подальшому розвитку цього напрямку в Україні та шляхи можливої популяризації.

Результати дослідження. Згідно із міжнародними стандартами серії ISO 14020 екологічне маркування (environmental label), екологічна декларація (environmental declaration) застосовується для надання споживачеві точної, перевіреної та достовірної інформації щодо екологічних аспектів товарів та послуг. Згідно стандарту серії ISO 14020 для текстильної продукції застосовується програма екологічного маркування типу I (Type I environmental labelling programme) – добровільна, заснована на багатьох критеріях, незалежна програма надання ліцензії. Для текстилю заборонено використовувати оловоорганічні з'єднання та ароматичні аміни, пігменти на основі свинцю. Обмежується залишковий вміст токсичних елементів та агрохімікатів в тканинах із сировини рослинного походження.

Також безпосередньо до текстильної продукції застосовується Oeko-Tex Standard 100 – міжнародна система тестування та сертифікації виробів і текстильних матеріалів, що передбачає обмеження у використанні певних хімічних речовин та перевіряє більше 100 параметрів, зокрема, наявність у опорядженні канцерогенних речовин, формальдегідів, пестицидів хлоро- та олово- органічних сполук, важких металів тощо.

У світі екологічне маркування товарів виконує перш за все функцію інформування споживача про екологічну безпечність товарів і технологій їх виробництва. Важливим є досвід використання для маркування товарів найбільш поширених та відомих міжнародних і національних екологічних знаків, зокрема:

- "Блакитний Янгол" (The Blue Angel) - є найстарішим, його присвоєно 10 тис. продуктам у 80 групах непродовольчих товарів Німеччини. Цей символ став прототипом для екологічного маркування ООН;
- "Зелена печатка" (Green Seal) – екологічний знак США, для реалізації системи

маркування розроблено 30 стандартів, які охоплюють понад 300 груп товарів і послуг;

- «Еко знак» (Eco Mark) - знак програми екологічного маркування Японської Асоціації навколишнього середовища, програмою сертифіковано понад 5 тис. одиниць продукції у 48 товарних категоріях, цей знак впізнають 94% споживачів Японії;
- "Північний Лебідь" або "Скандинавський лебідь" (Nordic eco-labelling committee) – засновано Радою Міністрів Швеції, Норвегії, Фінляндії та Ісландії, використовується для екомаркування 1 тис. товарів з 63 груп. Відповідно до досліджень 97% мешканців Швеції впізнають це маркування;
- "Європейська квітка" (The European Ecolabel) – міжнародний знак екомаркування непродовольчих товарів, які виготовляються в країнах – членах ЄС. На використання цього екологічного знаку отримано більше 1 тис. ліцензій.

Міжнародна програма довіри та взаємного визнання GENICES (Міжнародна асоціація, яка об'єднує програми екологічного маркування I типу), здійснює процедуру сертифікації для підтвердження компетентності і міжнародного визнання між програмами екологічного маркування більш ніж у 80 країнах світу.

Безпека текстильної продукції у нашій країні регулюється на законодавчому рівні та ґрунтується на обов'язковому дотриманні державних стандартів та санітарно-гігієнічних норм. На відміну від європейських стандартів, в Україні до гігієнічної оцінки текстильної продукції не входить контроль деяких важливих показників, а регламентується лише сировинний склад, гігроскопічність, повітропроникність та питомий поверхневий електричний опір. Зрозуміло, що вказаних показників недостатньо для повноцінної оцінки екологічної безпеки продукції, адже сучасний споживач бажає бути впевненим, що придбаний текстильний виріб не містить токсичних речовин і не становить загрози для його здоров'я та навколишнього середовища.

В Україні програмою GENICES акредитовано лише один Орган сертифікації («Жива планета»), який може проводити оцінку відповідності товарів та послуг з метою визначення їх екологічних переваг. Національним символом маркування є «Зелений журавлик». У реєстрі екологічно-сертифікованої продукції України поряд з чисельними сертифікатами на харчові продукти та миючі засоби присутні, на жаль, лише 2 сертифікати на вироби текстильні. Також пересічний споживач не достатньо інформований щодо національної системи екологічного маркування, лише одиниці впізнають маркування «Зелений журавлик» та усвідомлюють його значенням.

Висновки. Зважаючи на актуальність визначення особливостей екологічного маркування текстильної продукції в Україні та спираючись на досвід світових систем можна зробити наступні висновки:

- входування України в Європейський економічний та культурний простір, а також ментальні особливості населення нашої країни, сприяють підвищенню потреби у екологічній якості та безпеці текстильної продукції, представленої на споживчому ринку;
- використання та поширення екологічного маркування підвищує іміджевий рівень України на шляху до подальшого становлення концепції сталого розвитку;
- використання єдиного екологічного маркування текстильної продукції є зручним практичним інструментом для споживача;
- основою для подальшого розвитку має стати широке інформування споживача, щодо переваг текстильної продукції з екомаркуванням;
- ініціатива популяризації повинна належати органам державної влади і циклічно рухатись (державні органи влади – органи сертифікації – виробники – споживачі).

Ключові слова: текстильна продукція, екологічне маркування, екологічна безпека.